

Part:

Trafikverket
781 89 Borlänge

Föreläggande Trafikverket avseende Tågplan 2015

Transportstyrelsens beslut

Trafikverket föreläggs att senast den 17 december 2014 inkomma till Transportstyrelsen med dokumentation som tydligt beskriver hur alternativen valdes, avgränsades, jämfördes och analyserades vid tillämpningen av prioriteringskriterier för Tågplan 2015. Dokumentationen ska även tydligt beskriva vilka ingångsvärden som använts vid analyserna.

Trafikverket föreläggs även att vidta nödvändiga åtgärder för att senast vid tidpunkten för fastställandet av Tågplan 2016 ha kommit till rätta med följande brister som Transportstyrelsen funnit i sin tillsyn:

- att innan fastställande av Tågplan fullt ut ha genomfört konflikthanteringen,
- att tydligare dokumentera och kommunicera väsentliga justeringar av tåglägesansökningar,
- att skapa tydlighet i processen avseende beslut vid tvistlösning, överbelastning och användande av prioriteringskriterier samt
- att leva upp till dokumentationskraven rörande användandet av prioriteringskriterierna.

Redogörelse för ärendet

Transportstyrelsen har under hela året 2014 utfört tillsynsaktivitet gentemot Trafikverkets Tågplan 2015 i ett led att granska Trafikverkets hela kapacitetstilldelningsprocess. Tillsynsaktiviteterna har inneburit allt från granskning av dokumentation till att delta som observatör på ett antal möten som föregått fastställandet av tågplanen.

Granskningen av dokumentationen omfattade bl.a. Trafikverkets fastställda Tågplan 2015, tvistbeslut, minnesanteckningar från tvistmöten, underlag för prioriteringsbeslut, väsentliga justeringar av tåglägesansökningarna. Utöver de av Trafikverket hållna möten hade Transportstyrelsen ett möte med Trafikverket gällande vissa frågor kring dokumentationen.

Tågplanen som publicerades 26 september 2014 var ej fullt ut konflikthanterad med avseende på tilldelning av kapacitet på driftsplatserna vilket kan komma att påverka redan tilldelad kapacitet på linjen. Detta är tredje gången som Trafikverket fastslagit och publicerat en tågplan som inte fullt ut hanterats med avseende på driftsplatser. Delvis beror det på hög ansökningsbelastning men också på att Trafikverket inte kräver in järnvägsföretagens detaljplan med avseende på t.ex. omlopp och associationer. Det framgår inte heller av beslutet om tågplan hur tåglägen som inte är anpassade till banarbetsobjekt kommer justeras och hanteras. Därmed är även dessa inte fullt ut konflikthanterade.

Under rubriken väsentliga justeringar anger Trafikverket ”intet” men då Transportstyrelsen begär in underlag visar det på ett antal justeringar. Vid samtal med Trafikverket verkar det som att de inte har någon bestämd definition över vad som kan anses vara en väsentlig justering.

Trafikverket har i sina tvistlösningsbeslut använt sig av sina prioriteringskriterier för att avgöra kvarvarande kapacitetskonflikter. Dock visar dessa beslut bara resultatet av tvisthanteringen och prioriteringen. Dokumentationen över analysen, hanteringsprocessen, beräkningarna och ingångsvärden saknas helt.

Trafikverket sammanfattar tre steg i konflikthanteringsprocessen i sina tvistbeslut (beslut i tvist, överbelastning och prioritering) vilket skapar en otydlighet inte minst om man letar beslut på respektive steg.

Skäl för beslutet

Enligt 6 kap, 11 § järnvägslagen (2004:519) ”*Om ansökningarna kan samordnas, skall infrastrukturförvaltaren fastställa kapacitetstilldelningen i en tågplan*” och i JvSFS 2005:1 34 § ”*Utöver 6 kap, 11 § järnvägslagen (2004:519) skall infrastrukturförvaltaren besluta om att fastställa tågplan när det inte längre råder kapacitetskonflikter*”. Vidare framgår det av JvSFS

2005:1 35 § ”En tågplan ska innehålla uppgifter om tilldelade tåglägen och kapacitet som har reserverats för banarbeten, reservkapacitet och restkapacitet”. Transportstyrelsen anser att Trafikverket inte uppnår lagkraven och att detta skett vid upprepade tillfällen¹. Därför skall Trafikverket föreläggas att i sin hantering av Tågplan 2016 vidta nödvändiga åtgärder för att avhjälpa denna brist.

Enligt 6 kap. 10 § järnvägslagen (2004:519) ”Infrastrukturförvaltaren skall genom samordning av ansökningarna söka lösa de eventuella intressekonflikter som uppstår vid kapacitetstilldelningen. Infrastrukturförvaltaren får föreslå en sökande annan infrastrukturkapacitet än den begärda.” och JvSFS 2005:1 29 § ”Samordning enligt 6 kap. 10 § järnvägslagen (2004:519) skall dokumenteras på så sätt att det framgår vilka väsentliga justeringar som har gjorts i förhållande till ansökningarna om tåglägen och grunden för justeringarna. Transportstyrelsen anser att Trafikverket i sin Fastställda Tågplan 2015 kommit med motstridiga uppgifter då de under punkten 2.1.2. Ansökningar som väsentligt justerats i fastställd tågplan angett inga (intet) samtidigt som Transportstyrelsen fått material² från Trafikverket som visade ett antal kapacitetsansökningar med väsentliga justeringar. Därför skall Trafikverket föreläggas att vidta nödvändiga åtgärder i sin hantering av Tågplan 2016 för att tydligare dokumentera och kommunicera väsentliga justeringar.

Enligt 6 kap. 11-12 §§, 15§ järnvägslagen (2004:519), och JvSFS 2005:1 30-32 §§:

”30 § Tvistlösning enligt 6 kap. 12 § järnvägslagen (2004:519) skall avslutas inom tio arbetsdagar från det att järnvägsföretag eller verksamhetsutövare som organiserar järnvägstrafik har begärt det.

31 § Beslut om överbelastad infrastruktur enligt 6 kap. 13 § järnvägslagen (2004:519) skall innehålla följande information:

- a) på vilken del av infrastrukturen kapacitetskonflikt råder,
- b) vilka tider kapacitetskonflikt råder på den aktuella delen av infrastrukturen,
- c) vilka parter som är berörda, samt
- d) om tvistlösning har förekommit eller inte.

Om tvistlösning har förekommit skall det i beslutet framgå orsaken till att kapacitetskonflikten inte kunde lösas.

32 § Kopia av beslutet om överbelastad infrastruktur skall genast ges in till

---

¹ Tågplan 2013-2015

² TRV 2014/11167

Järnvägsstyrelsen.” och även i Trafikverkets egen Järnvägsnätsbeskrivning anges en process över hanteringen av konflikthantering avseende ansökan om kapacitet. Processen beskriver flera beslut som infrastrukturförvaltaren skall vidta i sin konflikthantering.

Trafikverkets fattar i det de kallar *Beslut i begäran om tvistlösning* beslut om tvistlösning, beslut om överbelastad infrastruktur och beslut om användande av prioriteringskriterier. Denna komprimering till ett beslut skapar en otydlighet och är inte förenlig med lagens intentioner om en tydlig process. Transportstyrelsen förelägger Trafikverket att inför Tågplan 2016 vidta nödvändiga åtgärder för att skapa tydlighet i processtegen.

Enligt 6 kap. 15 §, järnvägslagen (2004:519) ”*Om möjligheten att enligt 7 kap. 3 § ta ut en extra avgift inte används eller inte leder till att det avgörs vilken sökande som skall tilldelas infrastrukturkapacitet, skall infrastrukturförvaltaren tilldela kapacitet i enlighet med de prioriteringskriterier som anges i beskrivningen av järnvägsnätet.*” och JvSFS 2005:1 33§ ”*De åtgärder infrastrukturförvaltare vidtar enligt 6 kap. 14 och 15 §§ järnvägslagen (2004:519) skall dokumenteras.*”

Transportstyrelsen anser att den dokumentation som lämnats under tillsynen inte kan användas för att skapa en bild av hur processen genomförts eller hur Trafikverket kommit fram till det val av alternativ de slutligen valde.

Att inte materialet ger tillräckligt med information om processarbetet är besvärande inte minst vid kommande prövningar av tvist hos Transportstyrelsen. Transportstyrelsen har vid tre tillfällen i samband med prövning av tvist³ konstaterat att Trafikverket brister i sin dokumentationshantering när det gäller varför man valt en viss lösning på en kapacitetskonflikt. Transportstyrelsen förelägger därför Trafikverket att inkomma med ett material som tydligt beskriver ingångsvärden, de alternativ som jämfördes och varför just dessa jämfördes och inte andra. Det vill säga: en fullödlig analys av tillämpning av prioriteringskriterier för Tågplan 2015.

Transportstyrelsen förelägger också Trafikverket att senast till Tågplan 2016 vidta nödvändiga åtgärder för att leva upp till dokumentationskraven.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas. Överklagandet ska vara skriftligt och ni ska ange vilket beslut som överklagas och vilken ändring ni vill ha. Överklagandet ska ställas till Förvaltningsrätten i Falun men skickas till Transportstyrelsen, Väg- och järnvägsavdelningen, Box 267, 781 23 Borlänge. Överklagandet ska ha kommit till Transportstyrelsen inom 3

---

³ JVS 2006-2021, TSJ 2012-1599, TSJ 2012-1688

veckor från det att ni tog del av detta beslut eller, om ni företräder det allmänna och beslutet överklagas till en förvaltningsrätt eller kammarrätt, inom 3 veckor från den dag då beslutet meddelades.

Beslut i detta ärende har fattats av t.f. sektionschef Ann Heljeback. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog handläggare Anders Mattsson, Jenny Gustafsson Brandt och Nils Enberg, den senare föredragande.

Ann Heljeback
t.f. sektionschef Marknadstillsyn

Upplysningar

Transportstyrelsen är medveten om de olika projekt Trafikverket just nu genomför i akt och mening att förbättra sin kapacitetstilldelningsmodell och konflikthanteringen i den samma. Transportstyrelsen har valt att inte titta på dessa inom ramen för denna tillsyn. Men Transportstyrelsen följer Trafikverkets utvecklingsarbete, bl.a. genom FOI-uppdrag till VTI.

Transportstyrelsen kommer under 2015 i sin tillsyn följa upp att de brister som identifierats i denna tillsyn åtgärdats samt även en tillsyn gentemot Trafikverkets avgiftssystem.

Enligt 8 kap. 4 § järnvägslagen (2004:519) får Transportstyrelsen meddela de förelägganden och förbud som behövs för att denna lag eller föreskrifter eller villkor som har meddelats med stöd av lagen ska efterlevas. Föreläggande och förbud får förenas med vite.